

Струкова Д.Є., Крутських Т.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Основні аспекти процесу внутрішнього аудиту на підприємстві

strukova32642@gmail.com

Вступ. Існування підприємств в умовах динамічності навколишнього соціально-економічного середовища змушує їх впроваджувати систему менеджменту відповідно до міжнародних стандартів, що узагальнюють світовий досвід системного управління якістю, екологією, персоналом, охороною праці та промисловою безпекою, інформаційним забезпеченням систем тощо. Одним з найефективніших і найпоширеніших методів оцінки функціонування системи менеджменту в організації є проведення внутрішніх аудитів. Ефективно налагоджений внутрішній аудит, який здійснюється компетентними аудиторами, є дієвим інструментом забезпечення ефективного функціонування і вдосконалення системи менеджменту, а також дозволяє вирішувати багато виробничих проблем. Внутрішній аудит забезпечує можливість покращення системи управління якістю, впевненість керівництва, зворотний зв'язок для коригувальних та запобіжних дій, крім того, охоплює планування, узгодження, документування всіх виконаних дій. Налагоджена система внутрішніх аудитів будується на взаємному контролі технологічно пов'язаних виробничих структур і процесів, припускаючи принцип роботи "один під контролем іншого", без постійного колективного контролю не може бути особистого самоконтролю.

Мета дослідження. Вдосконалення стандартної операційної процедури з проведення внутрішніх аудитів на підприємстві.

Матеріали та методи. Під час дослідження використано методи аналізу та узагальнення інформації, аналітичний метод, системний підхід.

Отримані результати. Інформація, що одержується в процесі внутрішнього аудиту, служить основою для аналізу керівництвом ступеню відповідності всіх аспектів діяльності організації встановленим вимогам. Зокрема, практичним результатом внутрішнього аудиту є систематичний аналіз

ризиків виробництва на всіх рівнях управління процесами, зниження кількості відхилень від перебігу технологічного процесу, стандартизація однотипних процесів щодо різних технологічних циклів у масштабах підприємства.

Організація повинна проводити внутрішні аудити через заплановані інтервали часу, щоб встановити:

а) чи відповідає система менеджменту якості запланованим заходам, і вимогам до системи менеджменту якості, встановленим організацією;

б) чи результативно впроваджена система менеджменту якості і чи підтримується вона в робочому стані.

Програма аудитів повинна бути спланована з урахуванням статусу, важливості процесів і областей, що підлягають аудиту, а також результатів попередніх аудитів. Повинні бути визначені критерії аудиту, частота і методи проведення аудиту. Відбір аудиторів і проведення аудитів повинні забезпечити об'єктивність і безпристрасність процесу аудиту. Також програма проведення внутрішніх аудитів має бути поставлена таким чином, щоб виявити будь-які недоліки у виконанні правил та рекомендувати заходи, необхідні для їх усунення. Внутрішні аудити повинні проводитися за планом та, крім того, можуть бути проведені додатково, наприклад, у разі надходження рекламаций або відкликання продукції з ринку. Проведення внутрішнього аудиту має бути запротокольовано.

Дії, які здійснюються за результатами проведеного аудиту, слід оформлювати документально. Керівником підрозділу, що перевіряється, або його співробітниками розробляється програма організаційно-технічних заходів щодо усунення виявлених недоліків із зазначенням термінів виконання та відповідальних осіб за кожним заходом.

Проведення ефективного аудиту передбачає відповідну роботу кваліфікованих, досвідчених, професійно підготовлених аудиторів, які об'єктивно і неупереджено працюють на користь організації, як і виконавці інших її процесів системи управління якістю (СУЯ). Аудитори виконують функції уважного "спостерігача", який збирає необхідні інформаційні дані шляхом співбесід з працівниками, аналізує документи й факти, вибудовує причинно-наслідкові зв'язки, шукає причини тих чи інших помилок, відхилень

тощо. Відповіді на запитання аудиторів мають демонструвати реальний стан речей – тоді результати аудиторської роботи дійсно будуть давати користь організації.

Належна підготовка аудиторів дозволяє зробити процес аудиту дійсно ефективним, а комплексний аналіз системи процесів менеджменту – цінним для вищого керівництва.

При підготовці внутрішніх аудиторів потрібно керуватися наступними вимогами та рекомендаціями, аудитор повинен: мати вищу освіту; пройти курс спеціального навчання та здати іспит; бути обізнаним в питаннях, які є об'єктом перевірки; розуміти характер ризиків та можливостей, пов'язаних з аудитом, та принципи ризик-орієнтованого підходу до аудиту; збирати інформацію шляхом результативного проведення інтерв'ю, вислуховування, спостереження та аналізу документованої інформації, включаючи записи та відомості; проводити аудит процесу від початку до кінця, включаючи взаємозв'язок з іншими процесами та різними функціями, де це необхідно; володіти особистими якостями, а саме: самостійністю, наполегливістю, упевненістю й витримкою; умінням висловлювати думки й робити висновки; організованістю та комунікабельністю; ввічливістю й тактовністю.

Висновки. За результатами проведених досліджень було запропоновано пропозиції щодо поліпшення СОП з внутрішніх аудитів. Було доповнено наявні розділи, такі як: загальні положення; вибір та атестація внутрішніх аудиторів; планування внутрішнього аудиту; розробка програми внутрішнього аудиту; проведення внутрішнього аудиту; оформлення протоколу невідповідності. А також розроблено нові розділи: Дії за результатами внутрішнього аудиту та оформлення результатів внутрішнього аудиту і Показники результативності процесу. Було також розроблено та запропоновано для використання нові форми документів до процедури, які більш відповідають оновленій та вдосконаленій СОП.

Стосовно підвищення компетентності аудиторів – визначено напрями для навчання внутрішніх аудиторів та надано практичні рекомендації щодо психологічних прийомів при проведенні аудитів.